

УДК 342.127.15

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-9\(15\)-476-485](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-9(15)-476-485)

Мельничук Ольга Федорівна доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри публічно-правових дисциплін, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, м. Вінниця, 21100, тел.: (067) 960-00-25, <https://orcid.org/0000-0003-4229-621X>

Саліхов Олексій Олегович, аспірант кафедри публічно-правових дисциплін, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, м. Вінниця, 21100, тел.: (063) 699-03-418, <https://orcid.org/0000-0002-2789-3713>

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ ДЛЯ ПОТРЕБ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Анотація. У статті доводиться, що одним із інструментів покращення діяльності органів публічної влади, забезпечення надання ними якісних адміністративних і соціальних послуг, створення сприятливого організаційного та психологічного клімату в колективах, методом втручання у конфлікт є медіація.

Медіація впроваджується не тільки в конфлікти, що виникають між працівниками органів публічної влади при виконанні ними посадових обов'язків, але й у діяльність адміністративних судів для врегулювання спорів, стороною яких є суб'єкт владних повноважень. Її доцільно використовувати для врегулювання конфліктів (спорів) в органах публічної влади та за їх участі, коли для цього є певні умови: довіра до медіації і медіатора; потреба у сторонній професійній допомозі для обговорення виходу з конфлікту; потреба у конфіденційності, збереженні відносин, контролі за процесом та результатом; потреба знайти інноваційне, неординарне рішення тощо. У статті розкрито практику адміністративних судів про зупинення провадження для примирення сторін шляхом медіації.

Медіація має певні переваги: дає можливість здійснити економію фінансових ресурсів, часу, зберегти репутацію, більшою мірою залучити сторони у процес вирішення конфліктної ситуації, задовольнити потреби та інтереси обох сторін. Переваги медіації забезпечуються законодавчо закріпленими принципами, які визначають загальну спрямованість (вектор) правового регулювання відносин у цій сфері та забезпечують особливість порядку і технік проведення медіації, визначають змістовність прав і обов'язків її учасників, впливають на норми професійної етики медіаторів.

Ключові слова: медіація, публічна влада, державні органи, органи місцевого самоврядування, позасудова процедура.

Melnychuk Olha Fedorivna Doctor of Law, Professor, Head of the Department of Public Legal Disciplines, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Ostrozhsky St., 32, Vinnytsia, 21100, tel.: (067) 960-00-25, <https://orcid.org/0000-0003-4229-621X>

Salikhov Oleksii Olegovich Graduate student of the Department of Public and Legal Disciplines, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Ostrozhsky St., 32, Vinnytsia, 21100, tel.: (063) 699-03-418, <https://orcid.org/0000-0002-2789-3713>

IMPLEMENTATION OF MEDIATION FOR THE NEEDS OF PUBLIC AUTHORITIES

Abstract. The article proves that one of the tools for improving the activity of public authorities, ensuring their provision of high-quality administrative and social services, creating a favorable organizational and psychological climate in teams, and a method of conflict intervention is mediation.

Mediation is implemented not only in conflicts that arise between employees of public authorities in the performance of their official duties, but also in the activities of administrative courts for the settlement of disputes to which the subject of authority is a party. It is advisable to use it to settle conflicts (disputes) in public authorities and with their participation, when there are certain conditions for this: trust in mediation and the mediator; the need for third-party professional help to negotiate a way out of the conflict; the need for confidentiality, preservation of relations, control over the process and the result; the need to find an innovative, extraordinary solution, etc. The article discloses the practice of administrative courts on stopping the proceedings for reconciliation of the parties through mediation.

Mediation has certain advantages: it makes it possible to save financial resources and time, to preserve reputation, to involve the parties to a greater extent in the process of resolving the conflict situation, to satisfy the needs and interests of both parties. The advantages of mediation are provided by legally established principles that determine the general direction (vector) of legal regulation of relations in this area and ensure the specificity of the procedure and techniques of mediation, determine the content of the rights and obligations of its participants, influence the norms of professional ethics of mediators.

Keywords: mediation, public authority, state bodies, local self-government bodies, out-of-court procedure.

Постановка проблеми. Навіть в умовах воєнного стану не припиняється законотворча робота щодо удосконалення функціонування

органів публічної влади, а також їх посадових осіб. Така увага до правового забезпечення діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування закономірна, що загалом відповідає курсу України на європейську інтеграцію. Одним із інструментів покращення діяльності органів публічної влади, забезпечення надання ними якісних адміністративних і соціальних послуг, створення сприятливого організаційного та психологічного клімату в колективах, методом втручання у конфлікт є медіація.

Медіація як «позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів» [1, ст. 1] впроваджується не тільки в конфлікти, що виникають між працівниками органів публічної влади при виконанні ними посадових обов'язків, але й у діяльність адміністративних судів для врегулювання спорів, стороною яких є суб'єкт владних повноважень. Тому інститут медіації в публічному управлінні має неабияке значення та потребує продовження проведення досліджень в означеному напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інститут медіації є предметом досліджень багатьох вчених, які вивчають її з позиції різних наук – державного управління та адміністрування, права, психології та ін. Відзначимо окремих науковців, праці яких покладені в основу цієї статті: Є. Є. Бородін, Н. В. Боженко, А. Г. Бортнікова, Л. М. Гриндей, Н. В. Гришина, С. О. Корінний, З. В. Красіловська, Н. М. Крестовська, Н. А. Мазаракі, О. В. Меленко, К. В. Ростовська, О. В. Стратій, Т. І. Шинкар та ін. Всі вони зробили теоретичний та практичний внесок у розвиток інституту медіації. Однак законодавчі зміни в частині застосування медіації для врегулювання конфліктів (спорів), пошук застосування цієї процедури на практиці зумовлюють потребу продовження наукових досліджень.

Мета статті – розкрити умови і переваги впровадження медіації для вирішення конфліктів (спорів), що виникають між працівниками органів публічної влади при виконанні ними посадових обов'язків, а також її застосування під час врегулювання адміністративно-правових спорів, в яких стороною є суб'єкт владних повноважень.

Виклад основного матеріалу. Із прийняттям Закону України «Про медіацію», яким доповнено низку кодексів та інших законів, було легалізовано застосування медіації на законодавчому рівні. Медіація може проводитися для запобігання конфліктам (спорам), або для врегулювання будь-яких із них, зокрема «цивільних, сімейних, трудових, господарських, адміністративних, а також у справах про адміністративні правопорушення та у кримінальних провадженнях з метою примирення потерпілого з підозрюваним (обвинуваченим)» [1, ст. 3]. Відтак медіація може застосовуватися для вирішення міжособистісних конфліктів, що виникають між працівниками органів публічної влади при виконанні ними посадових обов'язків, а також для

врегулювання адміністративно-правових спорів, в яких стороною є ці органи, їх посадові особи як суб'єкти владних повноважень.

При врегулюванні міжособистісних конфліктів, що виникають між працівниками органів публічної влади при виконанні ними посадових обов'язків доречно використовувати Методичні рекомендації щодо роботи з конфліктами в державних органах [2] або Методичні рекомендації щодо роботи з конфліктами в органах місцевого самоврядування [3]. Відповідно до них методами втручання в конфлікт можуть бути перемовини, нейтральна оцінка, човникова дипломатія та медіація. Охарактеризуємо ці інструменти (Табл. 1).

Таблиця 1.

Опис рекомендованих методів втручання у конфлікт
Джерело: [укладено авторами за 2, 3]

	Перемовини	Нейтральна оцінка	Човникова дипломатія	Медіація
Опис	Метод втручання, коли з метою узгодження спільного рішення сторони конфлікту безпосередньо комунікують та взаємодіють щодо предмету і процесу перемовин без активної участі уповноваженої особи з питань супроводу конфліктів (далі - УСК), та за якого кожна сторона має рівні можливості у контролі ситуації й ухваленні рішень. Процес перемовин не формалізований, гнучкий, а рівень його публічності визначають сторони конфлікту. Сторони конфлікту слідуєть по обумовленому ними сценарію, дотримуються загальноновизнаних правил етичної поведінки.	Метод втручання, коли УСК самостійно здійснює аналіз інформації, отриманої від сторін конфлікту щодо предмету конфлікту, за результатами якого пропонує сторонам конфлікту варіанти вирішення конфлікту. Процес здійснення нейтральної оцінки є конфіденційним, неформалізованим або помірно формалізованим, неструктурованим, може бути у вигляді спільної зустрічі сторін та УСК. Сторони конфлікту під час нейтральної оцінки можуть надавати УСК додаткову інформацію, уточнювати аргументацію, що допоможе УСК підібрати варіанти вирішення конфлікту. У разі проведення спільної зустрічі сторін та УСК, учасники такої зустрічі слідуєть по обумовленому ними сценарію, дотримуються загальноновизнаних правил етичної поведінки.	Метод втручання, коли сторони конфлікту не зустрічаються та безпосередньо не комунікують між собою (не хочуть комунікувати чи взаємодіяти одна з одною), комунікація відбувається виключно через УСК, яка сприяє пошуку порозуміння, і намагається зблизити (спрямувати) позиції сторін до розв'язання конфлікту. Процес здійснення човникової дипломатії є конфіденційним, неформалізованим, неструктурованим. Сторони конфлікту мають довіряти УСК під час застосування цього методу втручання у конфлікт, дотримуватися загальноновизнаних правил етичної поведінки.	Метод втручання, коли УСК, яка має експертні знання та досвід, допомагає сторонам конфлікту при вирішенні конфлікту запобігти більшій його ескалації та сприяє врегулюванню такого конфлікту шляхом переговорів, при цьому сторони спільно погоджуються на потребу скерованості спілкування між ними, мають повний контроль над процесом ухвалення рішення та самі визначають умови домовленості. Процес проведення медіації є гнучким, добровільним, конфіденційним, структурованим, потребує спеціального навчання для УСК. Сторони конфлікту слідуєть по обумовленому УСК сценарію, мають повну довіру до УСК, дотримуються загальноновизнаних правил етичної поведінки.

Медіацію, як позасудову процедуру врегулювання конфліктів (спорів), доцільно використовувати за певних умов, а саме, коли є: «довіра до медіації і медіатора; потреба у сторонній професійній допомозі для обговорення виходу з конфлікту; потреба у конфіденційності, збереженні відносин, контролі за процесом та результатом; потреба знайти інноваційне, неординарне рішення» [2, 3]. Ці критерії до застосування медіації не є вичерпними, адже конфліктуючі сторони можуть мати й інші потреби, які може задовольнити саме ця процедура.

Питання щодо спроможності врегулювання адміністративно-правових спорів, в яких стороною є органи публічної влади, їх посадові особи як суб'єкти владних повноважень, до прийняття Закону України «Про медіацію» було найбільш дискусійним. Адже до адміністративної юрисдикції належать спори, де хоча б одна сторона здійснює публічно-владні управлінські функції або надає адміністративні послуги, тобто є суб'єктом владних повноважень. Саме ця риса є ключовою для визначення особливостей адміністративної медіації. Зокрема: між її сторонами існують відносини «влади-підпорядкування»; наявність правової підстави для ініціювання медіаційної процедури, оскільки мова іде про порушення суб'єктивного права особи в сфері реалізації публічного інтересу; складність фінансової винагороди медіатора в процесі реалізації медіаційної процедури; не достатньо лише добровільної згоди сторін, необхідна законна погоджувальна процедура за участю компетентних експертів та ін.[4, с. 182-183].

Наразі медіація застосовується в адміністративному судочинстві, попри ті особливості, які гальмують її розвиток. Маємо на увазі наявність ризиків настання юридичної відповідальності для суб'єктів владних повноважень у разі примирення, а також відносна новизна інституту медіації в адміністративному судочинстві. Має рацію З. В. Красіловська, яка вважає, що «незацікавленість суб'єкта владних повноважень у переговорах має дві причини: 1) психологічну – чиновник боїться взяти на себе відповідальність за самостійне прийняття рішення щодо спору (простіше і краще дочекатися рішення суду і посилатися на нього); 2) юридичну – полягає в принципі діяльності державного службовця «заборонено все, крім того, що прямо дозволено»» [5]. Суб'єкти владних повноважень «зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України» [6, ст. 19]. Якщо вони й погоджуються вирішити адміністративно-правовий спір через застосування процедури медіації, то повинні діяти в межах законодавства, яке визначає межі їхньої компетенції. Цей фактор стримує активність застосування медіації для врегулювання спорів у системі публічного управління, порівняно із цивільно-правовими відносинами.

Однак низка спорів вважається медіабельними й у цій сфері, зокрема щодо стягнення податкового боргу, проходження і звільнення з публічної служби, оскарження рішень органів місцевого самоврядування про встановлення тарифів і передачу об'єктів комунальної власності, надання земельних ділянок органами місцевого самоврядування у власність або в оренду, отримання публічної інформації, оскарження відмови місцевої ради надати дозвіл на розробку проекту землеустрою, стягнення плати за землю та ін. [7, с. 79].

У цьому аспекті важливо з'ясувати практику адміністративних судів щодо зупинення провадження для примирення сторін шляхом медіації. До прикладу наведемо справу №160/16298/22, яку розглядав Дніпропетровський окружний адміністративний суд. Так, суд постановив зупинити провадження для примирення шляхом медіації у справі за позовом особи до Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області про скасування наказу, поновлення на попередній посаді, виплату заробітної плати [8].

Аналіз справи №160/25137/21 за позовом Державної екологічної інспекції Придніпровського округу до ТОВ «Мета-Д» про тимчасове зупинення діяльності товариства [9] свідчить, що провадження у справі було закрито, оскільки сторони досягли примирення шляхом медіації.

Медіація має певні переваги перед альтернативними способами врегулювання конфліктів (спорів). Вона дає можливість здійснити економію фінансових ресурсів, часу, зберегти репутацію, більшою мірою залучити сторони у процес вирішення конфліктної ситуації, задовольнити потреби та інтереси обох сторін.

Переваги медіації забезпечуються законодавчо закріпленими принципами, на яких вона ґрунтується. Принципи медіації – це універсальні засади, що розкривають її сутність і визначають загальну спрямованість (вектор) правового регулювання відносин у цій сфері. Вони забезпечують особливість порядку і техніки проведення медіації, визначають змістовність прав і обов'язків її учасників, впливають на норми професійної етики медіаторів [10, с. 108]. Медіація проводиться за взаємною згодою сторін на підставі «добровільності, конфіденційності, нейтральності, незалежності та неупередженості медіатора, самовизначення та рівності прав сторін медіації» [1, ст. 4].

Одним із базових принципів медіації вважається її добровільність, яка полягає у вільному волевиявленні сторін щодо вирішення конфлікту (спору) за участі медіатора, безпосередній їхній участі у прийнятті усіх рішень, зокрема й щодо виходу з процедури медіації на будь-якому її етапі.

Без взаємної згоди сторін на участь у медіаційній процедурі вона не може відбутися. Норма щодо обов'язкової взаємної згоди сторін передбачена

в Законі України «Про медіацію» та Кодексі адміністративного судочинства України (далі – КАС України). Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 236 КАС України, суд зупиняє провадження у справі в разі «звернення обох сторін з клопотанням про надання їм часу для примирення, у тому числі шляхом медіації, - до закінчення строку, про який сторони заявили у клопотанні» [11, ст. 236]. В іншому випадку суди не задовольняють клопотання про зупинення провадження у справі для проведення медіації, про що постановляють в ухвалах, з якими можна ознайомитися в Єдиному державному реєстрі судових справ. До прикладу наведемо адміністративну справу за позовом Головного управління ДПС у Львівській області до Приватного підприємства «Антеї» про стягнення податкового боргу [12].

Перевагою медіації перед іншими альтернативними способами вирішення конфліктів (спорів) та судовим процесом, в якому врегульовується спір, є конфіденційність цієї процедури. Зміст принципу конфіденційності законодавець розкрив у ст. 6 Закону України «Про медіацію» шляхом закріплення: кола осіб, на яких поширюється цей принцип (медіатор, інші учасники медіації та суб'єкт, що забезпечує проведення медіації); винятків, за яких можливе розкриття цієї інформації (вимоги закону або домовленість сторін медіації у договорі, що має письмову форму); поняття конфіденційної інформації (вся інформація, яка стала відома під час підготовки до медіації та проведення медіації); умов розкриття цієї інформації (згода сторони, яка надала таку інформацію); осіб, які несуть юридичну відповідальність, за розголошення конфіденційної інформації (ч. 1 ст. 6); обов'язку суду, інших органів чи посадових осіб, які розглядають вимоги сторони медіації до медіатора щодо невиконання чи неналежного виконання ним умов договору про проведення медіації (вжити заходів для унеможливлення доступу сторонніх осіб до конфіденційної інформації та її розголошення); гарантії про те, що медіатор не може бути допитаний як свідок у справі (провадженні) щодо інформації, яка стала йому відома під час підготовки до медіації та проведення медіації [1, ст. 6].

Дотримання принципу нейтральності, незалежності та неупередженості медіатора забезпечує законність і справедливість процедури та результату медіації. Тому цей принцип особливо важливий у публічному управлінні, оскільки в цих відносинах може бути дисбаланс сил. Потрібно розмежовувати поняття нейтральності, незалежності та неупередженості медіатора. Так, реалізуючи принцип нейтральності, медіатор має дотримуватися нейтралітету у ставленні до сторін медіації. З метою забезпечення незалежності медіатора органам державної влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам, організаціям незалежно від форм власності та підпорядкування, громадським об'єднанням, посадовим і службовим особам, фізичним особам

заборонено втручатися в процедуру медіації під час її підготовки та проведення [1, ст. 7]. Неупередженість медіатора досягається шляхом утримання від оцінки дій сторін конфлікту, засуджень, порад чи консультацій сторонам, ухвалення та впливу на рішення сторін. Він не повинен ставати на чийсь сторону та не має права представляти жодну із сторін. Тобто медіатор допомагає сторонам здійснювати комунікацію, досягати порозуміння та проводити переговори без висловлювання оціночних суджень та без заздальгідь сформованої позитивної чи негативної думки щодо сторін.

Процедура медіації забезпечує самостійність, яка полягає в різноманітних можливостях сторін: обирати медіатора, визначати перелік питань, які обговорюватимуться, варіанти врегулювання конфлікту (спору), зміст угоди за результатами медіації, строки та способи її виконання, ін. Ці можливості мають бути рівними для сторін медіації, а зобов'язання медіатора - однакові щодо них [1, ст. 8].

Позитивний результат врегулювання конфлікту (спору) за допомогою медіації залежить від багатьох чинників і передусім від майстерності медіатора, роль якого полягає у налагодженні процесу медіації, керуванні ним та контролі за переговорами між сторонами. Медіатор допомагає сторонам зрозуміти потреби та інтереси конфліктуючих сторін, концентрує увагу на врегулюванні конфлікту (спору), підтримує динаміку спілкування між сторонами, сприяє їм у прийнятті взаємного рішення для вирішення конфлікту (спору) та його розумінні. Права, обов'язки, дотримання норм професійної етики та відповідальність медіатора закріплені в Законі України «Про медіацію» [1, ст. 11, 12, 13, 14].

Висновки. Медіація застосовується для вирішення міжособистісних конфліктів, що виникають між працівниками публічних органів при виконанні ними посадових обов'язків, а також для врегулювання адміністративно-правових спорів, в яких стороною є ці органи, їх посадові особи як суб'єкти владних повноважень. Її доцільно використовувати для врегулювання конфліктів (спорів) в органах публічної влади та за їх участі, коли для цього є певні умови: довіра до медіації і медіатора; потреба у сторонній професійній допомозі для обговорення виходу з конфлікту; потреба у конфіденційності, збереженні відносин, контролі за процесом та результатом; потреба знайти інноваційне, неординарне рішення тощо.

Медіація має певні переваги: дає можливість здійснити економію фінансових ресурсів, часу, зберегти репутацію, більшою мірою залучити сторони у процес вирішення конфліктної ситуації, задовольнити потреби та інтереси обох сторін. Переваги медіації забезпечуються законодавчо закріпленими принципами, які визначають загальну спрямованість (вектор) правового регулювання відносин у цій сфері та забезпечують особливість

порядку і технік проведення медіації, визначають змістовність прав і обов'язків її учасників, впливають на норми професійної етики медіаторів.

Література:

1. Про медіацію: Закон України від 16 листопада 2021 року № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо роботи з конфліктами в державних органах: Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 20 червня 2022 № 46-22. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/506150___691992
3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо роботи з конфліктами в органах місцевого самоврядування: Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 20 червня 2022 № 47-22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0047859-22#Text>
4. Меленко О. В., Стратій О. В., Гриндей Л. М. Адміністративна медіація у світлі інституційних перетворень в Україні. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО. Випуск 68. 2021. С. 180-185.
5. Красіловська З.В. Критерії допустимості укладення угод про медіації у спорах із органами публічного управління. Electronic scientific publication «Public Administration and National Security». URL: <https://www.inter-nauka.com/magazine/public-administration/>
6. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 14.
7. Мельничук О. Ф. Медіація в адміністративному судочинстві: європейський досвід для України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. Випуск 72: частина 2. С. 77-81.
8. Ухвала Дніпропетровського окружного адміністративного суду у справі №160/16298/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111530800>
9. Ухвала Дніпропетровського окружного адміністративного суду у справі №160/25137/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103495986>
10. Саліхов О. О. Принцип добровільності медіації у публічному управлінні. Забезпечення прав людини: національний і міжнародний виміри. Збірник матеріалів II-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Вінниця, 09 грудня 2022 року). Вінниця, 2023, с. 108-111. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/20230118_142815.pdf
11. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
12. Ухвала Львівського окружного адміністративного суду у справі №380/18680/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109877118>

References:

1. Zakon Ukrainy «Pro mediatsiiu»: vid 16 lystopada 2021 roku № 1875-IX. [Law of Ukraine № 1875-IX. About mediation] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> [in Ukrainian].
2. Nakaz Natsionalnoho ahentstva Ukrainy z pytan derzhavnoi sluzhby «Pro zatverdzhennia Metodichnykh rekomendatsii shchodo roboty z konfliktamy v derzhavnykh orhanakh»: vid 20 chervnia 2022 № 46-22. [Order of the National Agency of Ukraine on Civil Service № 46-22. On the approval of Methodological recommendations for dealing with conflicts in state bodies] Retrieved from https://zakononline.com.ua/documents/show/506150___691992 [in Ukrainian].

3. Nakaz Natsionalnogo ahentstva Ukrainy z pytan derzhavnoi sluzhby «Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii shchodo roboty z konfliktamy v orhanakh mistsevoho samovriaduvannia»: vid 20 chervnia 2022 № 47-22. [Order of the National Agency of Ukraine on Civil Service № 47-22. On the approval of Methodological recommendations for dealing with conflicts in local self-government bodies] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0047859-22#Text> [in Ukrainian].

4. Melenko O. V., Stratii O. V., Hryndei L. M. Administratyvna mediatsiia u svitli instytutsiinykh peretvoren v Ukraini. [Administrative mediation in the light of institutional transformations in Ukraine] Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnogo Universytetu. Serii PRAVO. Vypusk 68. 2021. S. 180-185 [in Ukrainian].

5. Krasilovska Z.V. Kryterii dopustymosti ukladennia uhod pro mediatsii u sporakh iz orhanamy publichnoho upravlinnia. [Admissibility criteria for concluding mediation agreements in disputes with public administration bodies] Electronic scientific publication «Public Administration and National Security». Retrieved from <https://www.inter-nauka.com/magazine/public-administration/> [in Ukrainian].

6. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine], pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 chervnia 1996 r. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996. № 30. St. 14 [in Ukrainian].

7. Melnychuk O. F. Mediatsiia v administratyvnomu sudochynstvi: yevropeyskyi dosvid dlia Ukrainy. [Mediation in administrative proceedings: European experience for Ukraine] Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Serii PRAVO. Vypusk 72: chastyna 2. S. 77-81 [in Ukrainian].

8. Ukhvala Dnipropetrovskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu u spravi №160/16298/22. [Decision of the Dnipropetrovsk District Administrative Court in case No. 160/16298/22] Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111530800> [in Ukrainian].

9. Ukhvala Dnipropetrovskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu u spravi №160/25137/21. [Decision of the Dnipropetrovsk District Administrative Court in case №160/25137/21] URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103495986> [in Ukrainian].

10. Salikhov O. O. Pryntsyp dobrovilnosti mediatsii U publichnomu upravlinni. Zabezpechennia prav liudyny: natsionalnyi i mizhnarodnyi vymiry. [The principle of voluntary mediation in public administration] Zbirnyk materialiv II-i Vseukrainskoi nauково-praktychnoi konferentsii (m. Vinnytsia, 09 hrudnia 2022 roku). Vinnytsia, 2023, s. 108-111. Retrieved from http://ippi.org.ua/sites/default/files/20230118_142815.pdf [in Ukrainian].

11. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy: vid 6 lystopada 2005 roku № 2747-IV. [Administrative Judicial Code of Ukraine] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].

12. Ukhvala Lvivskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu u spravi №380/18680/22. [Decision of the Lviv District Administrative Court in case No. 380/18680/22] Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109877118> [in Ukrainian].